

РЕЦЕНЗИЯ

за преподавателската дейност и научните постижения на доцент, доктор на науките Венцислав Димов Димов, участващ в конкурс за професор по направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки. Журналистика – медийна музика, обявен в ДВ бр. 65 от 16 август 20019 г.

Рецензент : проф. Иван Стефанов, доктор на философските науки

Доц. д-р на науките Венцислав Димов е единствен участник в конкурса за професор по *Журналистика – медийна музика* за нуждите на Факултета по журналистика и масова комуникация на СУ „Св. Климент Охридски“, където работи в катедра „Радио и телевизия“ (професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки) и към момента на участие в конкурса, той има 9 години успешна преподавателска и научноизследователска дейност.

В. Димов е роден на 26. 04. 1963 г. в гр. Добрич. Завършил е специалност Българска филология във Великотърновския университет „Св. Св. Кирил и Методий“ (1987 г.) и Международни икономически отношения и бизнес във Висш институт по архитектура и строителство, София (1993 г.). Като докторант на самостоятелна подготовка в Института по изкуствознание при БАН, през 1999 г. той защитава дисертация на тема „Етнопоп музика“ и културна индустрия“ и получава образователната и научна степен „доктор“. От 2006 г. е хоноруван преподавател в СУ във Факултета по журналистика и масова комуникация с лекционен курс „Медийна музика“ за магистри. През 2018 г. защитава дисертация на тема „Медийна музика. Звукозаписана и медийно (ре)продуцирана музика от България“ и получава научната степен „доктор на науките“.

Доц. В. Димов активно присъства в преподавателската работа на Факултета по журналистика и масова комуникация. Той има разнообразни по тематика курсове в програмите за бакалаври и магистри. Това намира израз в неговата свръхнатоварена академична заетост – тя се изразява в 435 лекционни часа и 90 часа упражнения годишно. През периода 2010-2019 г. е бил научен ръководител на 49 защитени дипломни работи на бакалаври и магистри. Под негово ръководство са защитили успешно докторски дисертации 4-ма млади учени.

В. Димов е съавтор в написването на 6 учебника и учебни помагала, издадени от изд. „Просвета“ за нуждите на обучението по музика в средните училища, представящи в синтезиран вид съдържания, библиографски ресурси и линкове към видеосайтове и дигитални съдържания с музика, които той използва в преподавателската си работа със студентите по дисциплините, свързани с музиката в медиите.

Доц. В. Димов е активен участник в академични изследователски проекти, осъществявани от научни колективи и има свой реален принос в тях. Ще посоча участието му в три значителни научни проекти: 1. „Меката власт“ на популярната музика в медиите“; 2. Медии и култура: пространства, общества и общности“ (проект на катедра „Радио и телевизия“); 3. научно-приложният проект „Sound Portraits from Bulgaria“, осъществен под ръководството на американския изследовател Мартин Кейнинг и завършил с издаване на книга на английски език в САЩ като В. Димов е сред авторите.

Доц. В. Димов е изключително трудолюбив и високо продуктивен изследовател. Общият брой на неговите научни публикации е над 200. От тях – 5 монографии, около 140 самостоятелни научни публикации (студии, статии, рецензии и др.), около 60 публикации в съавторство (учебници, учебни помагала и др.). Има над 400 цитирания на негови изследвания и публикации в книги на наши и чужди автори.

Мога да приведа и други факти за активната и, в редица отношения, новаторска учебна и изследователска дейност на доц. В. Димов, но смятам, че и посочените са достатъчни, за да очертаят всекидневното преподавателско и изследователско присъствие на кандидата за професор в живота на университета и по-широко - в културния живот. Фактите ясно показват, че Димов е признат, утвърден и широко известен - в научно и педагогическо отношение - университетски преподавател и основателно претендира за високото научно звание.

Конкретно в конкурса за професор доц. В. Димов участва с 1 монография, 15 авторски статии и студии, 7 публикации в съавторство, 6 учебника и учебни помагала и 1 сборник. Нито една от посочените творби не е използвана в предходните конкурси и атестации на претендента и са открити 26 цитирания на тях от други автори. Ще се спра на някои от приносните моменти в тези публикации.

В своята най-нова монография „Музиката за народа. На медийния фронт“ В. Димов изследва електронните медии, записаната и излъчена музика за широката масова аудитория – фолклорна (народна) и популярна (естрадна) през периода 1944 – 1989 г. Принос на научния труд е използването на значителна и малко известна изследователска база от много и различни източници: архивни документи, свързани с българското радио и българската власт през периода, радиопрограми и радиосценарии, телевизионни програми, грамофонни плочи, записани песни и музика, текстове на песни и ноти, свидетелства на личности, участващи в процесите, периодични издания – вестници и списания, песенни сборници и пр. Голяма част от изворните материали, върху които се базира монографията, се публикуват и интерпретират за първи път. Искам да отбележа, че една от най-силните страни на цялостната изследователска работа на В. Димов се състои в това, че той винаги борави и винаги получава начален тласък за авторски анализ от едни или други реални музикални факти и събития. Никога не изсмуква нищо от своето въображение. Прочитът на близкото минало, осъществен от автора, е много ценен и полезен с това, че той следва собствена методология: това минало няма нужда нито от апологетика, нито от еднозначно

негативни прочити, а от опознаване и разбиране на фактите и процесите и след това вече да е възможно разнородните късчета да се конструират в една обща мозаечна картина, за да се разбере същината и драматизма на социалистическо минало. Така оказва се, че под капака на връщата от идеологеми „тенджера“ на социализма, под влиянието на пряката политическа власт и дори под строгия надзор на автоцензурата, се появяват и вторите и третите музикални мрежи, които имат и собствен, паралелен живот. От една страна, доминираща и властваща е пропагандата и съответната ѝ музика; от друга страна, вторичните мрежи формират и своя музикална култура на всекидневието, а последната – културата на всекидневието - претендира и за своя, поне относителна естетическа автономност. Естетизацията на политиката и политизацията на изкуството са сложно опосредствани процеси от редица медийни и други медиатори и това формира различни културно-художествени полета, едновременно свързани и антагонистично различни. Меката власт на музиката, която авторът опосредствано, но не и преднамерено отлично изследва, се оказва не само косвено политически, но и конкретно антропологически (човешки) осмислена. Тук става дума за **важен принос** на разглежданата монография: **иновативните подходи** към предмета на изследване. По-конкретно: съчетаването на фактически елементи с дескриптивни, на интерпретативни и дискурсивни методи гарантира обективността на научния анализ; едновременното прилагане на антропологически подходи в търсенето на човешките, общностните и тясно груповите преживявания на музиката и представите за нея, но наред с това и социокултурни и политологически изследвания на медийната репрезентация на музикалните артефакти. Медийните образи на музиката и нейните употреби са наситени с отношения; те включват връзки с властовите отношения в обществото, с конституирането на идентичности, с разнообразие в използването на изкуството и знанието в интерпретативните практики.

За участието в конкурса за професор В. Димов прилага и 15 авторски студии и статии, които ще представя чрез основните приноси, съдържащи се в тях.

1. В студията „Към разбирането на медийната музика“, в статиите „Балканските кръчми и кафенета и раждането на локалната записана музика“, „Славянски следи в записаната на грамофонни плочи музика от България“, „Обратно виждане: изкуството чете науката“ и др. е налице задълбочено разкриване и развитие на по-рано изказаната от автора идея за медийната музика като нов изследователски обект. Като въведе и непрекъснато разработва понятието *медийна музика*, В. Димов облекчи приближаването си до нова **изследователска позиция** в нашето музикознание. Вместо традиционно третираната с главна буква Музика, разбирана като единно и непротиворечиво цяло, сега се констатира реалното наличие на много и различни музика. (Ние всекидневно и доброволно се подлагаме на въздействието на сръбска, румънска, гръцка, турска или на всякаква друга попмузика!). **Исторически погледнато, трябва да се отчете промяна и развитие на самата аура на музиката като вид изкуство.** Първоначалната и изключително продължителна епоха на живите изпълнители, на богатите и разнообразни в своята красота и

прелест човешки гласове бива драстично прекъсната и творчески допълнена и преобразена чрез техническото възпроизвеждане на музикалното произведение, превърнато в една или друга форма на запис. Така на дневен ред идва очарованието на копието, на непрекъснатото повтаряне в медиите на музикалните хитове на попмузиката. Примитивно като грамофонна плоча, копието, днес, като изключително свършен дигитален запис, се търси и приема от всички. Затова сега сме в епохата на ремикса, която ни поставя – искаме или не - в един океан от мелодии и ритми, в едно всекидневно изобилие от творби, които ни осигуряват присъствие в различни музикални светове, често изглеждащи като обърнати с главата надолу. Класическата музикална пирамида се преобръща и Димов ни дава не само фактически и абсолютно достоверни факти за всичко това, но още разработва и основните методологически средства за неговото разбиране и практическо обладаване.

2. Чрез своите статии и студии В. Димов намира собствен сполучлив начин да заговори и да проблематизира основни днешни музикални, културни и даже социални процеси, патологии и практики. В полето на музикалния синтез медийната музика се изявява чрез функциите си на *културен посредник*. Досегашните прочити на медийната музика я свързват главно с популярно-музикалното и „ниското“, но тя може да включва и да се преобразува в художествена музика, да създава свои шедеври. Тези въпроси намирам по-подробно разработени в някои статии с доста показателно заглавие: „Да конструираш, като изпееш: за един балкански музикален фестивал“, „Върху някои ориентализми в българската записана музика“, „Around the Balkan Passions of the Etnofusion“, „За чалгата с омерзение и обич“ и др.
3. В трета група от статии В. Димов разглежда достатъчно подробно отношенията на сътрудничество и постоянен антагонизъм между музика, медии, власт, политика; поставя и въпроса за „меката власт“ на медийната музика. В повечето случаи тези статии са предходници или следовници на основната монография, с която В. Димов се представя толкова убедително в този конкурс за професор. Тук ще цитирам публикациите със следните заглавия: „Какъв е спомен станало“, „Българска „хип-хоп“ музика как феномен алтернативной журналистики“, „Властта и музиката за народа в социалистическа България“, „Нашият труд е песента“. В тези публикации оптиката на авторското наблюдение е много точно насочена към исторически или актуални творби, на медийни събития и явления. В направените обобщения се разкрива как широко публичната медийна музика придобива характеристиките на различни платформи за общностни възгледи и гражданска активност.

За да допълня този раздел за научните постижения и приноси на кандидата за професор, искам да изтъкна и още един съществен позитивен момент в неговото научно творчество.

Венцислав Димов е автор на първото изследване на етнотоп музиката като културна и медийна индустрия в България. Той разкрива как под формата на културен взрив, на преден план във всекидневието излизат предварително непредвидени масови музикални феномени и как тъкмо етнопопмузиката (новият фолк) е тяхната ударна сила, породена от динамичното разместване на пластове в музикалната култура. В. Димов проучва историческите корени и реалното протичане на този процес, документиращ явлението, изследва неговите творчески субекти и публика.

В социологически аспект новият фолк не е музика на една точно определена социална група. Неговата публика има хетерогенен състав. Работата е там, че днес нараства броят и значението на множество и различни социални общности, които пред опасността от бърза изолация от масовото общуване напрегнато търсят най-популярна музикално-образна художествена консолидация. По този начин етнопопмузиката фактически е естетическо явление, паралелно на социалните промени, на утвърждаващия се частен бизнес, на разрастващата се индивидуализация на гражданския живот. Като отчита повишената роля на медиите в този процес, В. Димов много точно забелязва, че не можем да не отчитаме една закономерност, разкрита от теорията на масовите комуникации: въздействието на масовите средства се обуславя повече от качеството, от социалнопсихологическите характеристики на публиката, отколкото от съдържанието на комуникативните средства. Именно със специфичните психологически характеристики на потребителите са свързани редица аспекти на съвременния български етнопоп и начина на живот – в семейството, в селския и градския бит, с формалните и неформални групи, етническите предпочитания и т.н.

Също в социокултурните условия трябва да се търсят избуяванията на такива явления като появата на нови форми на фолклорното, които структурно, семантически и генетически не са свързани с автентичния български фолклор, но функционално са фолклорни. Съдържателният анализ на В. Димов разкрива как новия фолклор рекламира един начин на живот, в който доминират няколко основни и популярни, желани от всички ценности. Така етномузиката повтаря и потвърждава принципа, че всяка масова култура трябва да бъде култура на частния, на индивидуалния живот.

В заключение на рецензията трябва да направя обобщението: както значителния преподавателски опит на В. Димов в многогодишното общуване със студентите, така и неговите актуални изследвания и постигнатите реални приноси характеристики относно новите музикални явления ми дават основание да оценя положително неговата кандидатура за професор. Затова **убедено предлагам да бъде присъдено на доц. доктор на науките Венцислав Димов Димов научното звание *професор*** по направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки. Медийна музика.

София, 15. 11. 2019 г.

Рецензент: **проф. Иван Стефанов**

доктор на философските науки

